

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
SĂMBĂTĂ

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaiă bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 21 Noembrie 1908.****Numărul 46.****MÂNI SACRILEGE.**

Ni-se urcă sângele în față, când trebuie să înregistrăm la acest loc, infamia ne mai pomenită, ce s'a săvârșit în orașul nostru în noaptea de 16 Noembrie.

Pacinicii locuitori din preajma istoricului „Câmp al libertății” au fost treziți noaptea de o bubuitură înfundată: era o explozie de dinamită.

În zori de zi întreg orașul cunoștea vestea revoltătoare: Mâni sacrilege au perforat în taina nopții *piatra* de pe Câmp și au pus dinamit, ca s'o azvârle în aer. Păzitorul înspăimântat spune, că a văzut noaptea o ceată de oameni îmbrăcați în haine *domnești*, cari au tras împușcături de revolver cânelui care lătră.

Acestea brute îmbrăcate în haine „domnești” au atentat în mod laș și josnic sub întunecul nopții, asemenea pângăriturilor de morminte, asupra unei inofenzive pietre, care, în urma urmei nici nu avea o importanță cu adevărat istorică.

Piatra de acum e pusă mai târziu, pentru a marca locul sfânt al adunării din 48, căci piatra cea adevărată e ascunsă undeva în alvia Târnavei și mâni sacrilege nu pot să o atingă, după cum nu pot atinge profanii Sfânta Sfințelor.

Cu toate acestea insulta o resimțim cu totii. Ea se întâmplă sub mult trimbițata bunăvoință a noului regim Kossuthist. Sub absolutism, sub liberali chiar, se respectau simțemintele de pietate pentru trecutul istoric al ori cărui popor; până acum încoace, prin anii 80 ziua de $\frac{1}{15}$ Maiu era sărbată cu mare pompă și steaguri tricolore fălăiau neconturbate deasupra-i.

Acum, când în ziua de $\frac{1}{15}$ Maiu se suprimă orice manifestare atât

de firească în veacul luminii și al libertății, vedem cu indignare, că nu se pot suferi nici măcar pietrele inofenzive, și atentatori se năpustesc și asupra monumentelor noastre de pios trecut istoric.

Și pentru că infamia să fie cu vârf, mâni sacrilege s'au năpustit și asupra *Crucii de peatră* de asupra viilor metropolitane, care încă a fost spulberată în vânt cu dinamit, încă în aceeași noapte.

Sfânta cruce să-i bată pe acești lași atentatori, cari și-au ridicat mâni și asupra ei, pe simplul motiv, că această cruce istorică ocrotiă pe vremuri câte un stindard tricolor.

Sperăm și pretindem dela autoritățile noastre locale, să cerceteze cu deamănuntul această faptă mai mult ca criminală, eruând pe vinovații brutali.

Pretindem aceasta cu atât mai vărtos, cu cât ne-ar părea foarte rău să rămânem cu convingerea, că am ajuns vremea, când nu să mai respectă nimic din ce e sfânt și mareț în trecutul ori-cărui popor.

Aceea ce e sfânt pentru un popor este sfânt și pentru altul.

Și ar fi foarte trist să ne convingem, că nouă nu ni să mai respectă nimic sfânt și că argumentul compatrioților noștri este, în acest punct, disprețul și dinamita.

La chestia școalelor populare. În Nrul 43 al „Unirea” s'a publicat un articol trimis redacției de un învățător, care descopere starea imposibilă și de nesuferit, în care se află de prezent și școala și învățătorul.

Articolul acesta ne pare rău, că a dat anză la unele interpretări, pe care nu le-am intenționat. Noi ca foaiă, care servim interesele bisericii, școalelor și a neamului, ne ținem de datorință de a stă la dispoziția fraților noștri, cari fără gând rezervat și cu inimă curată descopere situații, cari pot să devină primejdioase pentru întreagă biserica. Am crezut și suntem convinși, că am dat ocaziune, ca să iese la iveală greutățile cu

cari se luptă școala noastră populară și să lămurim definitiv situația ei de astăzi, spunând și învățătorului și directorului de școală, că ce are de făcut. Căci deși cercularele Nr. 5636 și 5908—1907 explică lămurit articolul de lege XXVII—1907 fixând situația școalei noastre confesionale pentru viitor, nu ne îndoim, că vor fi destui de aceia, cari vor trece peste acele dispozițiuni, fie din nepricepere, fie din o frică oare care față de organele statului. Chiar pentru aceea noi ne-am bucurat, că ni s'a dat ocaziune, de a atrage atențiunea Veneratei Superiorități, că sunt unele abnormități și devieri cu privire la școala populară, care trebuie întâmpinate și curmate înainte de vreme. Afară de aceea, în decursul anului trecut și acesta au obvenit unele cazuri nouă, în fața cărora învățătorul și directorul școalei nu știu ce să facă. Astfel e: cum să se scrie numele de familie în protocol? Cerculariul consistorial dispune, ca să se scrie din literă în literă, ca și cum e în estrasul matricular. Numai că cei mai mulți vin cu estrase matriculare dela matriculantul civil, care are ordin strict de a scrie mai ales numele schimonosite (elferditett) pe ungarie. Așa devine: Savu—Szabó, Bucur—Bokor, Debău—Dobó, abstrăgând dela Marosán, Munt्यान, Belán etc. De frică de inspectorul oare nu vor scrie toți pe ungarie?

De altcum Escelenția Sa, în vorbirea ținută la adunarea învățătorilor, a zis, că învățătorimea să fie cu răbdare; manualele de școală sunt de mult trimise ministrului de instrucțiune publică spre aprobare, dar până acum nu au sosit. Iar planul de învățământ al ministrului l-a aflat, de neaplicabil și s'a scris ministrului de culte în senzul acesta, rugându-l ca să-l schimbe, ca să se poată introduce în școalele noastre confesionale. Răspunsul ministrului se așteaptă în tot momentul. Ceeace cu plăcere le comunicăm și noi învățătorimei și preoțimeii noastre, rugându-i, ca să țină strict de ordinele de până acum, date de Veneratul Consistor și în toate cazurile dubii să se adreseze Veneratului Consistor, ca nu cumva prin vre-un pas greșit să strice și școalei și învățătorului.

Iarăși „chestia unirii bisericilor.” În timpul din urmă s'au perândat în lumea creștină atari evenimente, cari vrând nevrând au pus ambelor ramuri a creștinătății întrebarea: să se incheie oare ori nu unirea bisericilor?

S'a făcut multă vorbă în jurul acestei chestiuni, însă, durere, fără nici o ispravă. Ce e oare pricina?

Catolicii învinuesc pe neuniți, neuniții la rândul lor pe catolici.

Am cetit păreri pro și contra. Mai multe sunt pro, semn că chestia unirii bisericilor este actuală.

Am datina să răsfoiesc organele bisericesti neunite, și în special, cu o deosebită predilecție „Revista teologică.” Spun drept, că cu nespuse plăcere am cetit în nrul 2, 1908, a Revistei teologice cuvintele acelea frumoase cu privire la chestiunea unirii bisericilor: „Dorul de reunire trebuie ținut treaz și dintr-o parte și din cealaltă. Deocamdată atâta putem face!”... Dacă aceste vorbe au ieșit din inimă sinceră, atunci inima aceea simțeste cu adevărat creștinește, după ce fapta cea mai creștinească, ce să impune creștinilor este unirea bisericilor. Căci unirea „este întărirea credincioșilor, — place Domnului și Dumnezeului nostru Isus Hristos, carele și sâmul comunicării cu sine pentru Sfinții săi ucenici și apostoli l-a și pus în mutuala iubire, conglăuire și uno-gândire.”¹⁾

Pe cât m-a îmbucurat însă deviza, că „dorul de reunire trebuie ținut treaz” pe atât m-a deprimat articolul dlui Arhim. Iuliu Scriban, din acelaș număr al „Revistei teologice”²⁾.

¹⁾ Cf. „Revista teologică”, nr. 2, 1908, pag. 95.

²⁾ Așa să exprimă despre unirea bisericilor patriarhii orientali în epistola sinodală, ce au trimis-o în anul 1723 Anglicanilor, în chestia unirii bisericilor. Cf. Melchisedec „Biserica ortodoxă în luptă cu Protestantismul” București, 1890, pag. 112. Cam tot astfel să exprimă despre unirea bisericilor și Nisarion, fostul de odinioară arhiepiscop al Niceei: „Numai credincioșilor uniți în pace și conglăuire a trimis Dumnezeu pe Spiritul său”, Cf. Peichich: Speculum veritatis inter orientalem et occidentalem Ecclesiam, Tyrnaviae 1730 pagina 101-102.

³⁾ Cf. „Revista teologică” nr. 2, 1908, în articolul intitulat: „Al XV-lea centenar dela moartea sf. Ioan Gură de aur în Roma”.

Dnul Scriban în loc de a începe (că răspuns la cuvântarea papei) o discuție serioasă, inspirată de dorul unirii bisericilor, se descarcă asupra papei cu un potop de cele mai josnice batjocuri, ironii și prejudeții protestantice. Numai din peana unui arhimandrit din Heidelberg pot ieși vorbe ca acestea:

„Ce ne mai spune papa? Că cu toată îndărătnicia noastră papatul nu ne-a uitat. Oh! o știm și prea știm! Dar nu e suficient a spune numai că nu ne-a uitat, ci încă: cu ce scop nu ne-a uitat. Și când tot trecutul ne spune, că e vorbă de cucerire, noi devenim melancolici și nu mai avem puterea de a stă de vorbă!”... „la ce (să ne unim cu Roma)? Ca să facem mărirea Papii? Facă-și-o singur, că sunt multe lipsuri la el, care-i împiedecă mărirea.”³⁾

Ce ironii nesocotite! Să-și aducă însă aminte dl Scriban, că un sf. Ioan Gură de aur, un sf. Atanasie, un sf. Ciriil să simțea fericit, dacă papa dela Roma nu-și uită de Orient, și socotea de anticanonic a să rupe de scaunul papal.

Ce deosebire mare între spiritul lor, și spiritul dlui Scriban! Mai departe, dl Scriban, ca să înstrăineze pe creștinii orientali dela unire, mai amintește și de tiraniile și cruzimile ce le-o fi săvârșind armatele cruciate față de creștinii răsăriteni.

Ei bine! Presupunând că sunt adevărate cele înșirate de dl Scriban, pot însă servi oare aceste fapte ca motive, de a rămânea în dezbinare? În chestia unirii bisericilor numai și numai motive dogmatice pot veni în socotință. Așa învață și biserica neunită.

Dar dacă dl Scriban chiar are poftă

¹⁾ Ibidem pag. 84.

²⁾ Ibidem, nr. 3, pag. 125.

de a învinui, nu învinuiescă (cu privire la purtarea armatelor cruciate și a comandantilor lor) pe papa, căci doară cel ce cunoaște istoria, bine știe că papa a desaprobat purtarea armatelor cruciate față de creștinii răsăriteni și a oprit sub pedeapsa excomunicării de a să ridica în Constantinopol împărăție latină.

Aceste să le iee la cunoștință dl Scriban.

Vrednic de atențiune este articolul din nr. 4, 1908 al Revistei teologice, intitulat: „Un patriarh ortodox despre biserica romano-catolică”¹⁾. Merită să ne ocupăm cu el, căci cuvintele lui sunt izvorite din dorul ferbinte a unirii bisericilor.

Patriarhul protestează împotriva învinuirii, că să aduce bisericii orientale, că s'ar fi rupt de unitatea bisericească: „Pentru a ne reînțoarce undeva, trebuie să ne fi îndepărtat mai întâiu de acolo. Dar bisericile orientale nu s'au îndepărtat nici când dela unitatea bisericii, pe cum să infățișeze ea în persoana sf. Petru”. Patriarhul, mai departe, recunoaște primatul de onoare a papei, nu însă primatul de jurisdicțiune: „Noi suntem pentru o împreunare, dar nu pentru o dominație. Dacă tocmai țiței atât de mult la aceea — atunci putem recunoaște chiar și un primat al episcopului roman, dar numai cu condiția, ca să primească „primul scaun”, iar nu „toate scaunele” și ca episcopatul unuia să nu nimicească episcopatul tuturor celorlalți”.

La cari avem de observat următoarele: Pentru unire zelosul patriarh să nu-și facă scrupuli, dacă papa își reclamă șieși nu numai „primul scaun” ei „toate scaunele”²⁾.

¹⁾ pag. 169.

²⁾ Nu în senz absolut, cum crede patriarhul ci între marginile definite de sfințele sinoade are de a să înțelege acest primat preste „toate scaunele”.

FOIȚĂ.

Floare albă.

*Floare albă a sperării,
Soarele celor străini,
În amurgul inserării,
Îmi aprinzi cerești lumini.*

*Tu tovarășa mea bună,
Isgonită de ai mei,
Fruntea mea o încunună,
Răcorind văpaia ei,*

*Ca să mergem amândouă
Pe potece de argint,
Sărutările-ți de rouă
Nu mă'nșală, nu mă mint.*

*Tu cunoști atât de bine,
Grigile, ce mă frământ.
În genunchi casi lângă mine
Lângă crucifixul sfânt.*

*Trupul tău de ce să pleacă
Fruntea de ce ți-o pălești...?!
În grădina mea săracă,
Totdeauna să înflorești...!!*

Elena din Ardeal.

Gronică literară.

În timpul din urmă una după alta au început să apară fel de fel de biblioteci populare, fiecare cu intenția mărturisită, nu de a face câștig material, ci de a contribui și din a sa parte pentru luminarea și cultivarea poporului, — pentru lățirea scrierilor bune în cercuri cât mai largi, pentru — popularizarea științelor, — etc. etc.

Vom cercă să ne ocupăm în cât ne îngăduie spațiul de toate publicațiile acestea. Începem de acasă:

a) *Biblioteca teatrală*, edată de Societatea noastră pentru fond de teatru român, a scos deodată 11 broșuri, aproape toate mărunte și... foarte nepretentive. Iată-le: nrl 13. *Curiozitate femeiască*, nrl 14. *Lăsat-a secului*, nrl 15. *Artistele*, nrl 16. *Șapte și nici o ispravă*, nrl 17. *Milionul* — toate localizate de dna Maria Popescu, nrl 18. *Nicolae Vulpe*, pieză în 4 acte de Romul Muntean, premiata, nrl 19. *Capriciul unui tată*, nrl 20. *Cântecul Cocoșului*, nrl 21. *Cănele și pisica*, nrl 22. *Sluga la 2 stăpâni* și nrl 23. *Dela nord la sud*, toate localizate din italianește de Zaharie Bârsan.

Toate piesele localizate de dna Popescu, afară de cea dintâi, sunt anume pentru producțiuni de fetițe. Simple, de tot și mai mult niște nevinovate glume, decât comedii, care nume cu dreptul nu i-se poate da, decât

celei dintâi, care de bună seamă, că va plăcea, având și persoane mai multe, mai multă acțiune și intrigă potrivită. Nici chiar comedii localizate din italianește de Zah. Bârsan, nu fac. Sunt și ele niște piese scurte, aproape anoste și așa de puțin potrivite să deștepte râsul celor ce le cetesc ori le privesc jucându-se pe scenă. Ar rămânea de remarcat piesa „Niculae Vulpe.” Să avem iertare, dar nu cunoaștem adevăratul motiv, pentru care a fost premiata această scriere. Că autorul ei va fi avut buna intenție să scrie o piesă moralizatoare, a cărui subiect să fie scos din popor, — concedem și noi, — dar rezultatul la care a ajuns, nu îndreptățește acordarea premiului. Recensentii înșiși recunosc, că autorul s'a ferit să prezinte pe scenă lupta sufletească a cămătarului Vulpe, ne arată numai hotărârea, ce a luat de sigur, după o grea luptă. Ceea ce la tot cazul e un neajuns. Tot neajuns e și lipsa de vioiciune în conducerea acțiunii și limba așa de greoaie pe alocurea. Se poate, că pe scenă piesa va face mai mult efect, cu greu credem însă, pentru că și aranjamentul scenic e de tot simplu.

b) *Biblioteca pentru toți*, cea mai veche publicație de acest soi, a ajuns până la nrl 381. Noi nu primim decât când și când câte o broșură, așa că nu ne putem face o părere fundată asupra mersului publicațiunii. Observăm însă, că printre traducătorii singuraticilor broșuri ies la iveală

după ce biserica orientală recunoaște, că scaunul papal „este mama și capul tuturor bisericilor.”¹⁾ „capul tuturor bisericilor.”²⁾ „ființă sfântă, în care să învârt, să razămă toate bisericile.”³⁾ scaunul căreia Dumnezeu „i-a poruncit să aibă grija tuturor bisericilor.”⁴⁾ căreia „prin Isus Hristos s'a incredințat încreștina biserica.”⁵⁾ care dela însuș Cuvântul întrupat „a primit și are domnie, auctoritate și putere asupra tuturor sfințelor lui Dumnezeu biserici, de pe toată suprafața pământului, a legă și a deslegă, în toate lucrurile.”⁶⁾

Deci papa are drept, ba e dator să-și reclame și să „toate scaunele”, de sine să înțelege, că nu așa încât „episcopatul lui să nimicească episcopatul tuturor celorlalți”, ci între limitele definite de sfințele canoane ale bisericii.

În senzul acesta trebuie înțeles primatul papal predicat de biserica catolică.

Dar să trecem mai departe.

Patriarhul amintit după ce a arătat, că unire adevărată, dogmatică între biserica orientală și catolică nu se poate încheia, până ce papa și biserica catolică nu cedează din învățăturile sale, își exprimă dorul, că baremi o unire externă, un fel de „asociație”

¹⁾ În epistola episcopilor din Egypt către papa Marcu. Cf. Roskovány, Romanus Pontifex, Nitriae, 1867, tom. I, pag. 63.

²⁾ În actele sinodului IV-lea ecumenic ținut la Chalcedon, (Actione I.) Cf. Roskovány, op. cit. pag. 178.

³⁾ În epistola lui Atanasie și a episcopilor din Egypt către papa Felix II. Cf. Roskovány, op. cit. pag. 77.

⁴⁾ Ibidem.

⁵⁾ În epistola lui Atanasie și a episcopilor din Egypt, către papa Liberiu cf. Roskovány, op. cit. pag. 73.

⁶⁾ În epistola sfântului Maxim Mărturisitorul către Petru ilustrul. Migne, patr. gr. t. 46, pag. 694.

nume necunoscute, ceea ce la tot cazul, nu poate fi decât dăunător publicității acesteia, care e azi destul de lătită. Numărul primit mai în urmă e 346. De Amicis: *Cuvântări pentru copii*. Autorul e foarte popular și cunoscut. Cuore, sau ce simte inima unui copil, e tradusă de mult în românește, (acum și în „Tribun”) și ea a contribuit nespuse de mult în ridicarea renumelui autorului și a-l face cunoscut. Și cuvântările acestea sunt destinate pentru aceeași lume de copii, căror autorul le păstrează atâta dragoste. Ele au fost rostite cu prilejul împărțirii festive a premiilor pe la școlile din Turin. În ele cetitorul întâlnește prețioase sfaturi pentru educația copiilor și pentru cunoașterea mai desăvârșită a firii lor.

c) *Biblioteca „Minerva”*. Institutul grafic cu numele de mai sus, a început și el o publicație și mai populară și mai ieftină, în care se vor publica lucrări de știință vulgarizată și traduceri din toate literaturile. Au apărut până acum 9 numere, anume: 1. Sadoveanu: *Dudua Margareta*, 2. Andreiew: *Gubernatorul*, 3. Acelaș: *Nuvela*, 4. Mérimée: *Carmen*, 5. Eminescu: *Proza literară*, 6. Robeau: *Poezii Postume*, 7. Daudet: *Scrisori dela moara mea*, 8. Vărnăv: *Istoria vieții mele* și 9. Slavici: *Spiru Calin*. Mărturisim sincer, că chipul cum a început această publicație, nu ne mulțumește. „Minerva”, care a contribuit atât de mult la lățirea scrierilor bune și folositoare, prin edițiunile sale fru-

să se poată face, că biserica creștină, să fie mai tare în luptă contra atheismului și a necredinței de tot felul: „Dacă papa ar ști să se facă într'adevăr om mare, atunci s'ar pune în fruntea unei asociații a tuturor bisericilor în contra atheismului, a materialismului și în contra unui dușman cu mult mai primejdios: indiferentismul în cele morale și religioase. Dintre toți patriarhii creștini, cel din Roma este cel mai potrivit pentru a îndeplini o chemare atât de glorioasă”. Iar de încheiere zice patriarhul: „Puteți aduce la cunoștința papei toate cuvintele mele, căci ele nu exprimă numai părerea mea, ci a întregului Orient”.

La tot cazul cuvintele patriarhului dovedesc că în Orient nu s'a stâns încă cu totul dorul după reunirea bisericilor.

Luându-le aceste în considerare, consimțim cu dl. Bălan în așteptarea intenției nobile ce să reoglindește din cuvintele acele frumoase (exceptis excipiendis) ale patriarhului: „Cuvintele patriarhului ortodox, al cărui nume nu ni-se spune, sunt purcese într'adevăr din o inimă creștinească, care să întristează de speranța bisericilor, care le slăbește toamă acum, când ar trebui să se înfrățască în lupta contra dușmanului comun: al necredinței de tot felul. Poate și această luptă va servi ca un mijloc în mâna Provedinței, pentru a apropia bisericile creștine, văzându-se amenințate de aceeași primejdie”. Din parte-ne încă sperăm cu părintele Eusebie Popovici, că „una fiecare biserică..... să nizește spre ținta aceasta, și contribuie după putința-i, ca să se împlinească cuvintele făgăduinței: „Și va fi o turmă etc.....”

Dacă însă stăm cu mâinile în sân, această unire a bisericilor nici când nu se va realiza. Iti vine să plângi când vezi o așa mare nepăsare, și indiferentism în presa

noastră față de chestia unirii bisericilor! Ce e pricina acestui indiferentism?

Pricina zace în aceea, că mulți dintre creștini nu rostesc din inimă sinceră rugăciunea aceea frumoasă a sfântului Vasiliu: „Dă Doamne, să înceteze schismele bisericilor!”

Fraților! Nu e bine așa! Dacă pe calea presei nu putem ajunge la conștientare (fiind presa de atare) să întrebuițăm alte mijloace mai salutare. Bunăoară să convenim în sinod bisericesc, la Blaj ori la Sibiu, să desbatem chestiile respective, să ne consultăm cum ne-am putea împreuna în singura biserică a lui Hristos. Știu prea bine, că realizării acestei intenții i-se vor opune o mulțime de conșiderații omenești, noi însă nebagându-le în seamă să tindem spre realizarea idealului nostru. Dacă vom cercă rezolvarea acestei chestiuni cu nepărtinire și obiectivitate reciprocă cu intențiunea sinceră de a afla voia lui Dumnezeu, atunci avem nădejde, că se va putea realiza unirea bisericilor, altcum la nici un caz nu.

Mă adresez deci către toți acei frați, în cari mai bate o inimă creștină, să ducem la îndeplinire opera măreată și sfântă a unirii bisericilor.

Sus inimile! căci doar nu ne-am înstrăinat încă așa de tare încât să nu ne mai putem cunoaște unul pe altul!

Virgil Pop.

CORESPONDINTE.

Din Silvania.

— Un jubileu preoțesc. —

La insistința mai multor amici, arătăm aceea pe un bărbat devotat și binemeritat din vechia pleiadă, un anteluptător energic pe toate căile vieții publice, încă din cruda tinerețe, — pe un activ membru a neamului, a cărui nume e cunoscut încă de pe la anul 1855 din articlii istorico-interesanti și de valoare, publicați în foile patriei, când sub rubrica „Armenopol Perla”, „De lângă calea lui Traian”, „Ciceul lui Petru-Raresiu”, când: „De lângă cetatea regina Isabela”, „Din Silvania-Meditațiuni” și în cele din urmă „De lângă mormântul lui Simeon Bărnuțiu” afară de nenumărați cu nume fictiv, ori plane anonim, cei mai mulți publicați în foaia predilectă: „Gazeta Transilvaniei”, și „Federațiunea”.

Abstrăgând dela cele amintite pentru a-l cunoaște ar fi de ajuns singur și numai „Cuvântarea festivă pentru Iubileul de model multora preoții — ținută la Iubileul de 25 ani ca Vicar foraneu episcopesc al Silvaniei a lui Alimpu Barboloviciu, în biserica din Șimleul Silvaniei ce sau fost publicat în „Gazeta Transilvaniei” din anul 1896 și în foaia „Unirea” tot în acel an în care și prin care să reoglindează cunoștințele frumoase, erudițiunea autorului.

Acel bărbat e Preaon. Dn. Ioan Popiriu-Pop, paroh gr-cat. și protopop în „Siciu”, ambital Silvaniei, și asesor Consistorial etc. născut în „Pirolt” comitatul Solnoc-Dobâca la anul 1833 Maiu 9, căsătorit cu Iulia Poruțiu fiica protopopului de odinioară din Almașul-mare a lui Paul Poruțiu la anul 1858 (repausat în 1904) și tot în 1858 ordonat și de preot. Vorba ar fi dar de un Iubileu de 50 ani împliniți a preoției, și

mai tot de atâta și a protopopiei, însă a paradă cu ținerea de iubire, modestia s'a îl rețină, mai preferând a face o fundațiune de 2000 coroane în folosul neamului... după ce îi ajută Dumnezeu să-și așeze cinci prunci și să-și vadă nu numai pe fiilor, ci și pe nepoții nepoților.

Așa-i va perpetua meritele mai multe biserici nouă, școli, case parohiale, înmulțirea unora porțiuni canonice din trei tractate protopopești: a Ciceu-Cristurului, a Iclodului și a Pereceiului, a cărora existență, mare parte numele lui va să-l eternizeze, pentru că cu multă osteneală și luptă le-a putut câștiga.

Cu tot dreptul a meritat deci încă de tinăr a fi distins și de încrederea opiniei publice, pentru că de două ori a fost esmis în deputațiunea națională, ba încă la anul 1866 inteligența și poporul din comitatul Solnoc-interiore de atunci, l-au candidat și de deputat dietal pentru Pesta față cu eruditul arheolog Carol Torma, mai târziu fost comite-suprem acolo. Și în butul tuturor presiunilor și corupțiilor, și a faptului, că avea așa un distins contra candidat, totuși au intrunit la 1000 voturi, căderea au fost învingerea morală pentru români!

În adunări de ori ce caracter între luptători să înfră în fruntea lor, așa: sub fericitul marele Episcop Pavel în un Consistor-plenar ca al treilea a pledat pentru strămutarea sediului episcopesc chiar din marginea Diecezei dela Gerla la Baia mare, Șomcuta ori Năsăud. În anul 1882 în sinodul-diecezan ca al doilea orator a pledat pe lângă dorința mai unanimă a clerului: „pentru reactivarea a forurilor protopopești“, etc.

În iarna anului 1891 în adunarea imponentă-națională ținută în Dej capitala comitatului între 12 protopopi și alți 3 neuniți singur au vorbit 1 oară în contra proiectului legilor civile bisericesti, aplaudându-l chiar și străinii.

Iar în 1893, luna lui Aprilie în călătoria prin Dej la alegerea candidaților de mitropolit — la Blaj — fruntașii inteligenți din Dej și jur l-au rugat de au participat în ziua următoare la Conferința asemenea mare națională, și ca primul orator au luat cuvântul de a combătut „proiectul de lege despre Kisedovurile“ ce erau la ordinea zilei între aplausele generale.

Abstrăgând dela faptul că a ajutat și mai mulți studenți săraci, cari prin el au ajuns la posturi și oficii publice, dar au escolat și în adunările de colecte: precum la monumentul lui Simeon Bărnăușin, pentru iuriști, pentru școala de fetițe din Cluj, și mai recent pentru edificarea bisericii din Zălau ș. a.

În vie memorie va fi încă Clerului arhidiecezan adunat în Sinodul — său din Blaj — pe unde abătându-se din întâmplare, a fost invitat ca oaspe de piul-fericitul mitropolit Vancea recomandându-l: ca pe cel mai activ și zelos între protopopi ce a avut pe când era la Gherla. Aceste din auzite, iar noi martorii multora îi dorim încă: „La mulți ani cu bine și cu sănătate.“

Adevărul.

Dela Societatea pentru fond de teatru român.

Mult stimat Domnule!

Este de prisos să fac o lungă introducere pentru a vă reaminti faptul precunoscut, că trăim în era însoțirilor de tot soiul. Numai întovărășirea așezată pe o temelie bună și numai continua colaborare spre o țintă comună poate asigura o izbândă, de ori ce natură ar fi.

În viața noastră culturală, două însoțiri mai de seamă, „Astra“ și „Societatea pentru fond de teatru“ încearcă să promoveze literatura, arta și în genere cultura noastră națională. Zic încearcă, pentru că în realitate, ambele acestea societăți stau încă departe de ultimul țal. Și cauza zace desigur nu numai în „împrejurările maștere“ cari au zădărnicit înaintarea lor, și mai mult în noi înșine, cari nu le-am dat necondiționatul și necurmatul sprijin, bănesc și moral, cu care le eram datori.

Ca slujbaş al societății noastre teatrale mă refer în special la dânsa și mărturisesc, că mă înspăimânt de progresul din samă afară anevoios, pe care aceasta l-a realizat în cursul celor treizeci și opt de ani de existență. O tovărășie care îmbrățează o problemă așa de ideală, așa de necesară pentru reputațiunea unui neam iubitor de ce e bine și frumos, a izbutit să-și recruteze în curs de aproape patruzeci de ani, cincisuteptzeci — zi: 580! membrii.

Iacă o cifră rușinoasă care trebuie să cutremure pe omul ce-și dă seama, că suntem un popor de trei milioane, cu o cărturărie de cel puțin 25 de milioane, socotind ambele sexe!

Ei bine, domnul meu și scumpe frate, situațiunea aceasta trebuie curmată cu orice preț, ori altfel dovedim, că suntem un popor care nu înțelegem rostul înfrăirilor culturale-artistice și că progresul ori regresul lor ne lasă deopotrivă indiferenți; dovedim că ambițiunea noastră nu este câtuși de puțin aceea de a înainta, sprijinind cu obolul nostru întreprinderile de înobilare ale masselor.

Astăzi, când toate națiunile aleargă de sârg cătră o desăvârșire omenește posibilă, numai noi să stăm localui sceptici și apatici în fața oricărui avânt înălțător și fericitor de inimi?

Căci, pentru Dumnezeu, cum s'ar putea tălmăci în alt chip, cifra asta de 580?... Ți-s'ar părea imposibil și totuși realitatea îți arată, că numai atâtea suflete românești au dorit cu adevărat înaintarea societății noastre teatrale, că numai aceste câteva sute din atâtea multe mii de nădrăgari s'au dat creșterii pentru viitorul „teatru național românesc“.

Un adevăr nespuse de trist, pe care nici că l-ai cuprinde în miezul zoalei, al frământărilor de tot neamul, al „luptei“ atât de bogate în felurite „ostași naționali“ neobosiți în a isprăvi cu zgomot mare treburi cu atât mai mici. Numai retrăgându-te în liniștea camerei tale și deschizând paginile statisticei noastre culturale și-se vor destăinui însă rece și imparțial adevărații luptători, cari nu în strigăte de bălci, ci în taină au dat pildă bună și-au vorbit făptuind.

Căci fapte și iar fapte ne trebuie mai ales azi, când banul este mai mult decât oricând „nervul lucrurilor“, când fără de capital nu se poate înjgheba nici o acțiune

trainică și aducătoare de roade sigure. Cum ajutorul din afară este un oaspe zădărnice așteptat, să ne patrundem odată pentru totdeauna, de adevărul cuvintelor „prin noi înși-ne“ și înrolându-ne, sărac și bogat, în șirul membrilor acestei nobile tovărășii, să ne descărcăm conștiința de păcatul greu săvârșit până aci față de dânsa.

Cunoaștem vecinica scuza: *sărăcia!* Dar cine nu știe de asemenea câte parale să arunce la noi — „poporul sărac“ — pe lux, pe joc de cărți, pe beutură, pe tutun, pe atâtea lucruri absolut inutile. Numai pentru societăți, ca „Astra“ și „Societatea teatrală“ nu se găsesc punji deschise, nu se găsesc inimi altruiste, nu să ivesc daruri și nu să nasc testatori.

Săraci? O nu-i adevărat, căci nu există nădrăgar român dornic de înaintarea neamului, care să nu poată achita fondului teatral, în rate de câte 10 coroane și în decurs de 10 ani, suma bagatelă de 100 cor. Și să fim în clar: a fi membru acestor două tovărășii pentru întreaga viață, nu este o jertfă, ci este cea mai elementară dorință a fiecărui cărturar, negustor și meșteșugar român, care cuprinde pericolul ce ne ameșină, dacă vom mai întârziă a ne strânge rândurile, împlinindu-ne toate datorile față de noi înșine, deci față de cultura națională.

Domnul meu și iubite frate! În numele societății al cărei slujitor sunt, îmi permit să fac apel la mintea și inima D-voastră, rugându-vă din tot sufletul meu a vă înscrie membru pe viață și a recruta în cercul cunoștințelor și prietenilor D-voastră tot mai mulți aderenți, cari să se înscrie înșiși și să agite în cele mai largi sfere ideea teatrului românesc. În special, — decretându-se la adunarea generală din Oravița înființarea de „comitete filiale“ în toate orașele și comunele noastre mai de seamă — Ve-ți binevoi a-mi răspunde de urgență, că este ori nu oportum a să înființe și la D-voastră un astfel de „comitet filial“.

Și până atunci însă, Ve-ți nizuți a câștiga cât mai mulți membrii și pentru o mai bună evidență, Ve-ți ruga pe fiecare membru nou, a scrie și a iscăli pe un cvart de hârtie textul următor:

„Subscrisul, mă rog a fi primit în șirul membrilor pe viață ai „Societății pentru fond de teatru român“, având a-mi împlini astfel datorințele statutare.

Locul, data

iscălitura:
caracterul:
Domiciliul:

Acest document dimpreună cu rata primă de cor. 10, veți binevoi a le înainta fără amânare dlui Dr. Nicolae Vecerdea, casarul societății, Brașov, ori eventual casarul noului „comitet filial“ ce să va înființe în orașul D-voastră.

Nădăjduind cu tărie, că nu veți ocoli, de a vă împlini și sub acest raport întreaga dorință de proptea reală a culturii noastre naționale, — Vă rog să primiți, stimat dle, încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

Brașov, 1/X 1908.
Str. Sf. Nicolae 7 A.

Aurel Paul Bănușiu,
directorul artistic al «Societății pentru fond de teatru român».

Noutăți.

Belgrad. Sârbia și Montenegro lucră mereu aprovizionându-se cu toate cele de lipsă pentru un războiu. Năi cu muniții și tunuri șosesc mereu prin Constantinopol. Austro-Ungaria simte suflul rece al unui războiu și-și face curaj, căci în pregătirile aceste febrile ale celor două state mici vede sprijinul ce le vine din partea altor puteri străine. Din acest războiu Austro-Ungaria poate să iasă foarte compomisa. In aceste zile de frământare și ură internă poate să fie fatal acest războiu estern.

Oamenii își fac curaj și bagatelisează lucrul, dar dacă privești mai bine vezi teama celor din Viena și Budapesta. Prea să vad strănși de toate părțile de slavi, cari în caz de periclu toți vor fi una.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cătitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achită, căci foaia nu este în stere de a-i mai putea aștepta.

Nr. 558 și 108—1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele stipendii:

1. *Un stipendiu de K. 120.* — din *fundatiunea Ioan Gallianu de Kecskés* pentru un elev de naționalitate română, care urmează la vreuna din școlile medii din Transilvania. Se vor preferi, în înțelesul literelor fundamentale, descendenții familiilor Popu și Antonu.

2. *Un stipendiu de K. 200.* — din *fundatiunea Georgiu Boeriu din Vad*, pentru un elev de naționalitate română, înrudit cu fundatorul, care urmează la vreuna din școlile medii din patrie; iar încât nu s'ar găsi petenți, se vor da 2 ajutoare de câte K, 100 la 2 tineri cari învață vre-o meserie și sunt înrudiți cu fundatorul.

Cererile pentru stipendii se vor înainta Comitetului central al Asociațiunii Nagyszeben (Sibiu, str. Morii Nr. 6) până la 1 Decembrie n. a. c., însoțite de următoarele acte:

- Certificat de botez;
- Certificat pe anul școlar 1907/8;
- Certificat de paupertate; eventual
- Actele, cari să dovedească înrudire cu fundatorul.

Cererile intrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerație.

Nagyszeben (Sibiu) din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 16 Octomvrie 1908.

Iosif Șterca Șuluțu
Prezident.

Hymen. *Aurel Iuliu Cigăreanu* și *Aurelia Cigăreanu* n. de *Bárdosy* cununăți.

Petreckeri. Reuniunea sodalilor români din Sibiu invită la *Concertul* ce se va aranja Sâmbătă, 8/21 Nov. 1908 în „Unicum.“ Dirigent: Augustin Bena, profesor de muzică. O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăcelilor meseriași.“

— Reuniunea română de cântări și muzică din Bistra invită la *sara de adio împreună cu concert și teatru* ce se va ține cu ocaziunea despărțirii de cătră fostul prezident al ei și paroh Mon. *Alexandru Papiu*, în 22 Noemvrie st. n. a. c. în Hotelul Dlui V. Goia.

Mulțumită. Ilustritatea Sa br. Kemény Árpád comite suprem, la repararea s. noastre biserici a binevoit a ne ajuta cu 100 cor. iar la îngrădirea cimiterului cu nuele în pret de vre-o 50 cor. pentru care faptă creștinească în numele poporului meu, și pe această cale îmi exprim celea mai adânci mulțumite. Ciumbrud la 19 Noemvrie 1908. *Augustin Marcu*, preot gr.-cat.

Adunarea generală a reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj s'a ținut Duminecă în 25 Oct. în localul casinei. A fost de față un public numărös. Din raportul general al comitetului estragem următoarele: Averea reuniunii este de prezent 11320 cor. Ajutoarele date fetitelor de școală și internatului de fete în decursul anului 1908 a fost 650 cor. Membri reuniunii sunt 96, destul de puțini, când știm, că ar putea fi cu mult mai mulți. Tot în adunarea aceasta s'a ales și noul comitet pe un period de 3 ani în persoanele doamnelor: Elena Nestor, Elena Pop, Cornelia Deac, Cornelia Maior, Roza Muntean, Amalia Grama, Roza Solomon, Camila Pop, Otilia Negruț, Valeria Uilăcan, Virginia Precup, Livia Domșa, Lucretia Domșa, Elena Prie, Elena Simtion, Elena Trifan, Cornelia Hodoș și Gheorghina Muntean. Bărbați de încredere au fost aleși dnii: Ioan F. Negruț, Dr. Ambrosiu Chețian, Gavril Precup și Dr. Octavian Prie. Duminecă în 8 Noemvrie comitetul și-a ales oficianții și anume: prezidentă dna Cornelia Deac, viceprezidentă dna Virginia Precup, cassieră dna Cornelia Hodoș și secretar dnul Traian German profesor.

Necrolog. † *Constantin Pușcas*, cantor docente penz. în Zazar, a repauzat la 10 Nov. 1908 după un morb greu suportat cu paciință creștinească, provăzut cu sfințele Sacraminte. în etate de 56 ani, 31 a căsătoriei fericite și 34 al învățătoriei.

— † *Alfons de Popa Radu*, oficial reg ung. de finanțe în Sibiu, după un morb greu, fiind provăzut cu sacramentul murbunzilor, în etate de 33 ani, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în 8 Nov. a. c. la 4 oare p. m.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

M. în B. Îți facem cunoscut că senatul scolastic să compune din dnii: Dr. Victor Smigelschi canonic, George Muntean directorul preparandiei, Dr. Ioan Sâmpălean, Ioan F. Negruț și Iacob Popa. Adresează-te cu întrebările la vre-unul din numiții domni. Păr. S. R. nu e membru în senat.

Traian A. Todorescu,
producător de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după decaturile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Gașa, Șiria, Covasintzi, Minis. Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 3—52

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor.

Adresa: SZIGYARTÓ NAGY MIHÁLY Felsőseged, comitatul Somogy.

(50) 3—25

Tusa măgărească

trece iute dacă folosești Emulsiunea de SCOTT. Medicii și moașele dovedesc acest lucru prin mii de epistole.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Emulsiunea de SCOTT ajută prin faptul, că e compusă din cele mai bune părți și cu putere nutritivă e prima între toate. — Deja după prima folosință simți cum îți crește sănătatea.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 5—22.

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci săpunul cel bun Schicht
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mâinile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru 30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 7—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

43

Capitulul XXXVII.

Pontifex maximus.

Jos, lângă Mons Capitolinus, zăcea palatul lui Pontifex maximus; în timpul catastrofei el a suferit mai multe arsuri, peste tot însă a rămas destul de nevătămat.

Titus Claudius Sabinus, pontifex, un bărbat serios cu trăsuri severe și privire îndrăzneată, să preumblă prin odaia sa cea spațioasă.

Soarele chiar să ridice peste coline; lumina sa aurie depingea trăsături strălucitoare pe coloanele din curte, printre cari să imbulzau o mulțime de oameni; vizitatorii obișnuiți de dimineață, prieteni săraci ai casei cele avute, clienți, și printre acestia, cu mers mândru, descendenții Scipionilor: senatori, cavaleri, oficiali dela curte.

În urma poziției sale de preot superior și în urma influinței sale politice, pontifexul era o personalitate însemnată în Roma de atunci.

Cu acurateță punctuoasă ținea el la prescrierile religiunii de stat, rostea rugăciunile cele fără senz cătră zăii cei vechi, deși spiritul său cultivat desprețuia aceste ezerciții religioase și adeseori îl lovea greata când stătea la altar și imploră, prin fraze goale, ajutorul zăilor.

Unul după altul pășau vizitatorii prin atrium în salonul de primire, unde stăpânul casei, în togă albă, cu pălăria preoțască pe cap, bineventă pe oaspeții săi și le împărtașea favoruri, mândru și grațios ca un principe.

Astăzi numărul vizitatorilor era afară din seamă mare; pentru că decând cu focul, mulțimea celor cu rugărilor pe la palatele rămase nevătămate de incendiu s-a înzăcit.

O ceată de persoane marcante a fost deja concediată, când mulțimea să desfăcă în două cu respect, pentru a face loc lui Tigellinus, carele însoțit de patru cursori nubiani, a fost intrat în atrium. Noul sosit fu încunjurat la moment de un număr de sclavi, cari îl conduseră în sanctuarul pontifexului.

El trecu zgomotos pragul, îmbrățișă și sărută pe preot, apoi întrebă: „E permis să vorbesc un cuvânt între patru ochi cu sublimul pontifex Claudius?”

Acesta afirmă și demândă sclavilor, să se depărteze. „Împăratul,” începă Tigellinus, „ți trimite prin mine salutări. El este încă prea iritat din cauza nefericirii înfricoșate, de carea a fost atins orașul nostru, căci altcum ar fi venit el însuși la tine, ca să-și exprime bucuria, că tu și casa ta cea nobilă ați rămas cruțați.”

„Mulțumesc împăratului pentru compătimirea sa!” zise Claudius măsurat. El știa prea bine, că compătimirea împăratului nu era serioasă; el numai atunci venea la

pontifex, când avea lipsă de dânsul. Și de oarece aceasta să întâmplă mai de multe ori, astfel împăratul îl încărca cu onoruri și favoruri.

Fața preotului exprima o întrebare: Ce vrei? Știu, că n-ai venit numai pentru aceea, ce mi-ai spus până acum!

Tigellinus îl înțelese. „Preot alui Jupiter,” continuă el, „ști tu cine a dat foc orașului?”

Îndată ce a pus însă întrebarea, i-a și părut rău, pentru că pontifexul îl privi cu ochii săi pătrunzători și zise: „Ba nu, Sophonius Tigellinus! Tu de bună seamă îmi poți da cele mai bune deslușiri despre aceasta.”

Agrigentul feri sficios privirea cea ageră a preotului și vorbi:

„Ascultă, sublimule, ce-ți face cunoscut imperatorul: O sectă blăstămată s-a ivit în anii din urmă în capitala mea; aceia să numesc nazarineni, creștini! Ei scormonesc ca cloșanii printre popor și încearcă să-l abată dela vechia religiune de stat.”

La cuvintele acestea ochiul pontifexului năci; el păși lângă o masă, de pe carea luă un pergament.

Tigellinus continuă: „Acești creștini au amenințat publice, că Dumnezeu lor va trimite foc din cer și va nimici orașul. Unul dintre preoții lor, cu numele Simion, a fost văzut cu puțin înainte de incendiu la locul, unde focul s-a ivit mai întâi... Avem dovezi, martori...”

O nouă privire, scurtă și ascuțită ca un pumnal, uimeri pe curteanul mincinos, încât el amuți.

„Ascultă, Tigellinus,” zise Claudius apăsător, „și mie îmi pare rău, ca și sublimului Cezar, pentru nimicirea eternului oraș al zăilor. Blăstămații, cari au făcut acest lucru, trebuie să fie pedepsiți cu asprime. Ca ei să fie aflați și pedepsiți, este treaba Cezarului. Datorința mea însă este, să apăr religiunea noastră față de atacuri străine.”

„Chiar pentru aceea m-a trimis și împăratul la tine, prea luminat,” zise Tigellinus, vesel, că Titus Claudius l-a întâmpinat la calea jumătate; „el te roagă, să sciricești după faptele misterioase ale acestor Nazarineni și să ridici contra lor o acuză pentru crimă față de religiunea de stat. Împăratul zice, că ți-ar fi ușor să capeti dovezi pentru vina creștinilor.”

„Sophonius Tigellinus,” zise Titus Claudius, „pe mine nu mă poți cumpăra, ca pe mulți din Roma. Iar ceea ce mă roagă împăratul, am aflat-o deja de luni de zile. Aci — el puse mâna pe pergamentul desfăcut — „aci stă însămnat, ce am aflat eu, pentru a putea scoate la iveală adevărul! Ce este scris aci, este o acuză gravă: am făurit arme grozave pentru lupta contra celor mai mari inimi ai imperiului roman: Nazarinenii! Și ceea ce am scris eu, este sentința lor de moarte!”

„Mă încântă, prea luminat,” strigă Tigellinus vesel, că poate duce stăpânului său vești așa de bune. „Măne pe vremea prânzului Cezarul citează pe senatori în templul lui Iupiter, pentru a forma un edict, carele osândește pe incendiatori și-i predă

justiției. El te roagă, să te pui în fruntea colegiului sfânt al preoților și să te prezentezi în templu, ca acuzător contra acelei secte periculoase.”

„Voiu veni! Salute Cezarului!”

Abia a dispărut Tigellinus, când foșni o perdeă și o fecioară sveltă, îmbrăcată în alb, păși preste tapetul cel moale spre pontifex.

Fața acestuia luci de bucurie la vederea fetei.

„Așa de timpuriu te-ai trezit, copila mea?” întrebă el și o sărută pe frunte.

„Ah, tată dragă,” zise fata, „dimineața aceasta a fost atât de plăcută, încât m-am hotărât, ca s-o petrec afară în liber. Viu din grădină și-ți aduc un dar mic.”

Ea-i arătă o roză escelentă, pe ale cărei foi roșii-închise luceau încă picuri singuraticii de roană, ca niște mărgăritare prețioase. „Este singura floare în grădina întreagă; toate celelalte le-a nimicit focul. Un tufiș des de lângă zid a mântuit-o dela perire.”

„Mulțumesc, dulcea mea Claudia! Va fi norocoasă ziua de astăzi, carea să începe cu un augur atât de bun. Tu știi, cât de mult iubesc eu florile.”

El mirosă cu plăcere floarea, apoi o așeză într'un vas prețios, pe carele îl umplu cu apă proaspătă dintr'un urciol de argint.

Floarea stătea lângă pergamentul carele avea să devină atât de periculos pentru tinăra comunitate creștină.

Claudia să aplecă curioasă preste pergament și începă a ceti intrinșul.

„Lasă,” zise Titus Claudius, „asta nu e pentru tine, dulcea mea copilă. E prea serios, prea posomorât pentru tinereța ta.”

„Ce este, tătucule? Înainte de a intra, am auzit o vorbă urâtă, carea mă făcu să trâmur. Sună ca o sentință de moarte. M-am înșălat?”

„Ba nu, copila mea, așa a fost. Dar ți-am spus deja, că aceasta nu e pentru tine, Claudia.”

„Ah, tată, tu te porți cu mine ca cu un copil și nu-mi comunică nimic din miile de griji, cari te apasă. Și doară acum sum deja de șeptesprezece ani și sum fată mare! Lasă-mă să-ți împărăștiu grijile, cari îți încunjură fruntea, ori să le port împreună cu tine.” Și ea își încolăci cu atâta iubire brațele în jurul gâtului său, încât el nu putu să reziste.

Titus Claudius era un caracter de fier strict față de amicii săi, mai strict față de inimiile săi — de tot strict față de sine însuși. El cunoștea numai calea datorinții, cumpăna dreptății!

Dacă pontifexul întorcea cătră sine și cătră lume partea cea mai aspră a caracterului său, când convenea cu fică-sa, își arată partea cea mai blândă, mai moale. Aproape tot i-au răpit zăii: soție și fiu! Numai Claudia i-a rămas; ea era raza de soare, carea lumina casa lui întunecoasă, încălză viața lui singuratică. Niciodată n-a fost în stare să reziste rugămintelor ei; surisul ei îl ferică, lacrimile ei îl făceau să despezereze.

Astfel nici de astădată nu putu rezista rugării ei și li descoperi tot ce a aflat și

scris despre creștini. Un moment ea să întristă, dar veselia ei tinerească învinse în curând această supărare.

„Tătucule,” zise ea și-și alipi lingușitoare fața ei înfloritoare de obrazii lui palizi, „tătucule: o rugare!”

„Ah, pentru aceea mi-ai adus roza!” surise el. „Ei, ea într'adevăr este vrednică o rugare. Așa dar vorbește!”

„Trebuie să te părăsească!”

„Claudia,” zise pontificele înspăimântat și dureros.

„Numai pe o zi, mă rog!”

„O zi întreagă!” zise Titus Claudius. „Asta e foarte mult. Și tu asta, copila mea? Eră tare deprimat și trist.”

„Adecă nu,” strigă Claudia veselă, „te iau și pe tine, te răpesc din acest oraș fumegând, în care nu poți răsufla.”

„Și unde vrei să mergi, copila mea?”

„Afară din acest oraș urât, afară în aerul curat, carele încunjură vila prietenului tău, senatorul Pudens, de lângă drumul salaric. Ași vrea să mai cercetez încă odată pe prietina mea, mica Pudentiană, și să vorbesc cu ea despre mii de lucruri, pe cari tu nu le înțelegi.”

„Știu, știu!” surise pontificele. „Dorințe feteste, visuri feteste! sigur, că despre așa ceva nu înțeleg nimic. Așa dar mergi, copila mea, mergi! Și reîntoarce-te cu roze pe obrazi. După cum mi-se pare, tu ești puțin cam palidă!”

„Tu nu mai puțin, tată dragă,” zise Claudia moale. „Nu te odihnești de fel, te conzumi de tot!”

„Datorința, copila mea, datorința!”

„Așa dar vi și tu cu mine?” răsă Claudia cu veselie.

„Ba nu, copila mea,” zise pontificele. „Mai întâi trebuie hotărâtă legea aceasta contra creștinilor, numai după aceea, poate! Ori ști ce? Îți dau două zile... Și în sara zilei a doua s'ar putea întâmpla, ca...” El surise fericit.

„O, bunule”, iubilă ea și i-să aruncă în brațe. El privi cu iubire în urma ei, când să, depărtă din odăe.

„Dulcea mea copilă”, șopti el cu tandreță. Apoi să adânci iarăși în pergamentele ce zăceau dinaintea lui. —

În ziua următoare să adună întreg senatul în templul lui Iupiter; acuza contra nazarinienilor avea să fie timbrată ca un act sărbătoresc de stat.

Halele strălucitoare cu chipurile împodobite ale zăilor ofereau o priveliște escelentă; pe scaunele cele aurite ședeau deja senatorii, în toage albe.

În apropiere de intrare stăteau lictorii cu legăturile lor de nuiele și cu săcurile, pentru a opri intrarea celor nechemăți.

Un tron de aur, acoperit de un baldachin de purpură, eră așezat pentru împărat și soția sa.

În apropiere stăteau mesele cele mici de citru pentru scriitorii, cari aveau să poarte protocolul.

Întreg spațiul dinaintea templului și scara cea colosată de marmură până jos la forul cel distrus erau acoperite cu oameni; numai în mijloc eră lăsată o stradă largă pentru convoiul împăratului.

Titus Claudius Sabînă, pontificele, în fruntea cetei sale de preoți, salută pe Cezar și aduse jertfă.

Apoi să deschise adunarea.

Nero descrie pe scurt scopul adunării de astăzi și încheiă: „Blăstămăția grozavă, comisă față de regina orașelor, strigă după răzbunare! Halele sfinte ale zăilor zac în cenușă, palatele voastre sunt nimicite, ba chiar și palatul Cezarilor: toate, toate-s pradă a flacărilor! Dacă de pe înălțimea acestei coline privim în jurul nostru, nu vedem decât grămezi de ruine fumegânde. Pentru ce nu-și trimite Iupiter fulgerele sale asupra urzitorilor acestei pustiiri?”

Aci pontificele îl privi atât de aspru și pătrunzător, încât Nero să opri.

„Eu însă”, continuă el după o pauză, „eu însă vreau să încep și să zdrobesc cu braț tare pe blăstămați. Și acum ascultați, cine a incendiat orașul nostru: Sunt nazarinienii, creștinii — aceea sectă blăstămată, carea deja de ani de zile scormonește în zidurile noastre și imprăstie pe sub ascuns învățăturile ei ticăloase.”

Un strigăt de furie izbucni din mulțime. „Moarte creștinilor! Ardeți-i, sugrumați-i, restigniți-i! Moarte nazarinienilor!”

Strigătul înfricoșat să transplante mai departe cu iuțala vântului și vuiă ca un orecan puternic peste oraș.

Nero surise îndestulit și demândă lictorilor să impună tăcere mulțimei.

Apoi să adresă către senatori: „Am însărcinat pe Sophonius Tigellinus, să aducă dovezi pentru afirmările mele, să producă martori. Ascultați-l și apoi vă roștiți sentința!”

Sophonius să ridică și privi triumfător peste adunarea cea strălucită; el vorbi cu acel foc, carele numai aprinde, ci și nimiceste. El grămădi dovadă peste dovadă cu o nerușinare rafinată, carea convingea chiar și pe cel indoelnic. El formă o țasă-tură infamă de minciuni, încât chiar și împăratul rămase nemiș. Tigellinus își baza acuza pe faptul, că focul a izbucnit într-o parte, carea eră locuită mai mult de negustori orientali. Între cari să aflau o mulțime de evrei. Acum însă, după afirmarea sa, secta nazarinienilor s-a format din evreime, însă în timpul din urmă s-a lăpădat de aceasta și astfel a izbucnit o luptă amară între evrei și creștini. Acești din urmă ar fi vrut să se răzbune față de soții lor de odioară și le-au aprins locuințele. De fapt s-a și văzut, cu puțin înainte de izbucnirea focului, o ceată întreagă de nazarinieni, sub conducerea lui „Simion cel înțelept”, la locul, unde s-a ivit mai întâi focul, adecă în apropierea circului cel mare. Cine altul, afară de această ceată blăstămată a putut să arunce focul în magazinele cu bucate!

Un nou strigăt de furie aplaudă pe mincinos.

Acum el aduse doi soldați ca martori, cari au întărit spusele sale.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul” Nr. 22 cu următorul sumar: I. Agărbicean *Intâiul pas*. — I. U. Soricu *Noapte* (poezie). — G. N. Mihăilescu *Tudorache Nebunu* (fragment). — M. Popovici *Cântec* (poezie). — I. Broșu *Miserere* (poezie). — Oct.-A. Tăsiăuanu *Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson* (trad). —

Dări de seamă: Mar. Simionescu-Râmniceanu: *Caleidoscopul lui A. Mirea*. — Cronică: *Scrisori din Bucovina*. Apel către traducătorii și editorii operelor lui Schiller și Goethe. *Socializarea conștiințelor*. Știri. *Poșta Red*. — *Poșta Adm*. — *Ilustrațiuni: Vederea comunei Rodna nouă*. Biserica nouă din Rodna nouă. *Fruntarul bisericii nouă* (din Rodna nouă) pictat de O. Smigelschi. *Primarul comunei Rodna* în foisorul casei zidite de el însuși. Interior de casă țărănească din „Rodna nouă”.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*. Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fileri porto. *Teologia dogmatică Specială* vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația* de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie. Costă 7 cor. 30 fil. + 30 fil. porto. A se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domsa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

A V I Z !

Aduc la cunoștință onoratului public din loc și jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui *Ștefan Oltean* fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă și mai departe sub conducerea Dlui *Ștefan Oltean*, l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, lețe, scânduri, țigla, cărămizi, var**, etc. pe cum și **lemne de foc, 1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.**

cu prețurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoștința onoratului public rog și binevoitorul sprijin.

Blaj, Septembrie 1908.

(41) G 8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„*Familia Română*.” *Revistă ilustrată* apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, *Curierul Modei, Găcituri*).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 13—52

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „Mugurul” însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoi de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 10—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

(46) 3-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latare prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 3-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiuului: 95.816.412 coroane.
capitale asigurate asupra vieții: 9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Viță altuită!

Viță altuită!

Viță altuită!

(42) 5-5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viță cl. I-mă, altuiti în viță americană („Riparia Portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea în mușchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Soiu	Specie	1000 bucăți =	200 coroane.
Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăți =	200 coroane.
Mustoși	(Musstes fehér)	„ „ =	200 „
Goarneși, Iordovană	(Járdovány)	„ „ =	220 „
Galbini	(Mézes fehér)	„ „ =	200 „
Fetești	(Erd. Leányka)	„ „ =	220 „
Mestocați	(Vegyes borfaj)	„ „ =	200 „
Rulendi	(Ruländer)	„ „ =	200 „
Șmighiră	(Som, Furmint)	„ „ =	200 „
Ezerjő	„ „	„ „ =	200 „
Bacator	„ „	„ „ =	200 „
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „ =	200 „
Chasselas Napoleon	„ „	„ „ =	200 „
Muscat Lunel	„ „	„ „ =	220 „
Muscat Croquant	„ „	„ „ =	240 „
Slancamenca	(roșie)	„ „ =	240 „

Altoi clasa II-a.

Soiuri pentru vin roșu:

Soiu	Specie	1000 bucăți =	200 coroane.
Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăți =	200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „ =	200 „
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „ =	200 „
Merlot	„ „	„ „ =	200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Soiu	Specie	100 bucăți =	22 coroane.
Chasselas blanc croquant	(alb)	100 bucăți =	22 coroane.
Chasselas rouge croquant	(roșu)	„ „ =	22 „
Muscat Alexander	(alb)	„ „ =	22 „
Muscat Passatutti	(alb)	„ „ =	24 „
Muscat Ottonel	(alb)	„ „ =	28 „
Muscat Hamburg	(negru)	„ „ =	30 „
Kosuth Lajos	(alb)	„ „ =	30 „
Suvenir de mileniu	(alb)	„ „ =	40 „
Oriașul de Genus (Genus oriás)	(alb)	„ „ =	40 „
Caaba gyöngye	(alb)	1 „ =	1 „
		1000 „ =	80 „

circa: 800,000 buc. lose

Viță americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. lose

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 45 cm. lungă	1000 bucăți =	17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi)	„ „ =	50 „
„ „ cu rădăcină	„ „ =	40 „
Viță nobilă (europeană) dela 6 mm. grosă 45-50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„ „ dela 8	„ în sus.

Acia cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuit, sunt rugați să facă comanda cel mult până în 10 Noembrie 1908 și totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noembrie prețurile viței sălbatică se va urca (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/2 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se specele proprii. Reclamațiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comanda mai mari vând și pe cambiu pe lângă caventii bunii, termenul solvării 1 Octomvrie n. 1908.

Sânceș—Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,
inv. producător de altoi.